

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

De Fideicommissis, Primogenitvris, Et Majoratibvs

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. LXIV. Romana fideicommissi de Cuppis. De eadem materia exclusionis Religiosorum, Et in specie an expressa excöusio clericorum qui sint sufficienter provisi de Beneficiis continere dicatur ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74060)

sufficiant filii, qui naturaliter supersint, sed civiliter sint mortui utpotè professi in aliqua Religione capaci, vel incapaci & de hoc particulariter agitur infra in Bonon. fideicommissi de Pastarini disc. 65.

Applicando igitur ad rem, cum versemur in tertio casu supra exemplificato, non dubitabatur regulam assistere Religioso, & ex ejus persona Monasterio, dum non resistebat voluntas expressa, quæ in hac dispositione non legebatur, ideoque tota inspectio restringebatur ad punctum, An adessent necne conjecturæ sufficientes pro hujusmodi voluntate inducenda, quarum duæ ex testamenti contextu desumi videbantur, Una scilicet contemplationis agnationis, & conservationis bonorum in ea, Et altera prohibitionis alienationis.

Super prima, non levis contentio est inter scribentes, illam enim ad hunc effectum sufficere omnium latius firmant cæteris relatis *Mantis. de conjectur. lib. 2. tit. 12. n. 25. cum seq. Peregr. de fideicommiss. artic. 28. n. 82. & conf. 23. n. 14. lib. 3. Altograd. dicto conf. 96. n. 18. lib. 1. apud quos concordantes, & sentit Rota in Roman. fideicommissi 1. Martij 1613. coram Manzano.*

Contrarium tamen, ut expertus sum in Romana fideicommissi de Cuppis disc. seq. & in aliis, tenere consuevit Rota, cum qua procedunt alia Curia Romanæ ac Status Ecclesiastici inferiora Tribunalia, ut scilicet, vel exclusio debeat esse expressa, vel conjecturalis deducta ex pluribus conjecturis in simul junctis, ita ut numerus & pondus concurrant, ut advertitur d. decis. 135. par. 7. rec. & in secunda decisione edita 2. Maii 1659. coram Melio in dicta Romana de Cuppis disc. seq. & in aliis.

Et quidem satis probabilis videtur hæc secunda opinio, ut scilicet ista sola conjectura contemplationis agnationis non sufficiat, quoniam cum frequentius, ac ferè omnia fideicommissa ulteriorem tractum successivum habentia ex hoc motivo agnationis ordinari soleant, ita inanis remaneret dicta regula nunquam vel rarò verificabilis.

Altera erat conjectura resultans ex prohibitione alienationis, quæ ita sequi diceretur, dum bona transitum faciunt ad Monasterium extraneum, attentione potissimè opinione Canonistarum in Rota & Curia Romana recepta, ut bona delata Monacho, directe, & immediate transiant ad Monasterium non autem mediare, & ex persona Monaci, ut est sensus Civilistarum, ut de hac conjectura habetur apud plures collectos per *Eusar. quasi 430. n. 6. & advertitur in dicta Romana fideicommissi 1. Martij 1613. coram Manzano, & apud Altograd. dicto conf. 96. n. 16. & 17. lib. 1.* Verùm neque ista conjectura sola, & de per se sufficiens videtur, ac propterea meritò neglecta in tot decisionibus, de quibus supra ex eadem ratione considerata in proposito alterius conjecturæ, quod cum hæc prohibitio sit fideicommissi connaturalis, & frequentius adjici solita, ita pariter inanis remaneret regula; Nil obstante dicta consideratione immediati transitus ad Monasterium juxta Canonistarum opinionem, quoniam id inductum est in gratiam & favorem Religionis, & quoad effectus proficuos non autem in odium, cum isto respectu Religio uti possit opinione Civilistarum prout ei expedit; Dicta verò conjectura potentissima esset quoad effectum perpetuum juxta primum casum supra exemplificatum, secus autem quoad temporalem Religiosi vita durante.

Est bene verum quod istæ duæ conjecturæ insimul univæ, & fortius quando alia etiam concurrerent cum regula, ut *singula qua non prosunt &c.*

quandoque juxta facti qualiterem sufficientem ad ipsa bona, atque percuterent ne dum contentionem pro toto genere vocato, sed contentionem permanentiam de facto in personis secularibus quibus verè & naturaliter familia faciat figuram sæculo, ac indigeat bonis pro conservatone utilitatis, & splendoris spectata substantia vestigia voluntatis magis quàm figura verborum, ut sum de quo disc. sequenti & in dicta decis. 373. Celfo.

In hac verò facti specie, licet alienationis prohibitio per verba nimis ampla & effronata connotaretur, non tamen videbatur quod veraciter in casu, & consequenter respondi quod non improbabilis esset Monasterii præsentio, tendendo ad hoc licet certum ac determinatum judicium dici non posset, dum ut liquet ex dicta Rom. de Corpore disc. 1. & in aliis eadem Rota in iisdem casibus in dictis libris variavit.

ROMANA FIDEICOMMISSA DE CUPPIS

PRO

JOANNE DOMINICO

CUM

P. ANDREA DE CUPPIS

Casus variè decisus per Rotam.

De eadem materia exclusionis Religiosorum, Et in specie an expressa exclusio clericorum qui sint sufficienter provisi de Beneficiis continere debeat exclusionem Religiosorum.

S Y M M A R I U M.

- 1 Acti series.
- 2 Resolutiones cause.
- 3 Ubi exclusio religiosorum est clara, sunt in inspectione, quia potestas est certa.
- 4 Ubi testator exclusi proprium filium ob certam qualitatem, multo magis censetur excludere alios remotiores eadem qualitatem habentes.
- 5 Quod exclusio clericorum beneficiatorum non essent de beneficiis bene provisi, non excludit Religiosos profesos.
- 6 Ponderantur plures circumstantie ad exclusionem suadentes.
- 7 De ratione, ob quam clericis secularibus redditibus, & bonis, quibus non videntur Religiosi.
- 8 De differentia inter clericos seculares, & Religiosos, dum promoventur ad ordines.

D I S C. LXIV.

Cardinalis de Cuppis, qui juxta illorum temporum morem de Trano, ob illam Ecclesiam commendatam habebat, nuncupabatur, dum habens filios, in statu laicali, legitime susceptos, unum clericum & Episcopum Auximanum, alterum in secularem & uxoratum, excluso primo anprobeno clericali, atque de bonis ecclesiasticis bene proviso, alterum instituit cum perpetuo successore deicommissio in universa descendenda multum.

sub ea lege, ut bona semper indivisa remanere deberent administranda per natu majorem pro tempore secularem & uxoratum, qui singulis annis fructus distribuere deberet aliis coheredibus æque de jure succedentibus, exclusis tamen ab hac participatione clericis beneficiatis, quos voluit sua sorte ac beneficiis contentos esse, quatenus tamen redditus beneficiorum ad æquas partes perciperent, sin minus participare deberent usque ad supplementum, ut ita omnium æqualis esset conditio, sæpius ac enixè significata voluntate conservandi bona in agnatione, cum strictissima prohibitione alienationis & divisionis; Mortuo autem Josepho natu majori inter omnes, ac laico, qui donec vixit administravit, superstitibus Andrea eius germano fratre natu majore Religioso professo in Congregatione Canonorum Regularium S. Salvatoris, & Joanne Dominico eius consobri natu minori seculari non uxorato; Hinc orta est inter istos controversia, tam super successione, quam super administratione, Et introducta causa in *Rota coram Meltio* sub die 18. Junii 1657. prodiit resolutio Joanni Dominico favorabilis super exclusione Andrea Religiosi, sed reposita causa sub die 2. Maii 1659. recedendo à decisio, dictum fuit Religiosum esse successibilem, neque causam ulteriorem progressum habuit, ob sequentem mortem dicti Andrea Religiosi superstiti Joanne Dominico uxorato, & filios habente qui totum obtinuit.

Præcipuus harum disputationum punctus, (præsupposita potestate, præsuppositisque aliis theoreticis ac distinctionibus in hoc articulo cadentibus, de quibus supra *disc. præced.* quæ in ista causa etiam deducebantur) fuit super intellectu exclusionis expressæ & literalis clericorum, qua concurrente utpotè in casu voluntatis clare, atque cessante hodie omni dubietate super potestate, non videbatur opus recurrere ad conjecturas & argumenta juxta vulgarem regulam textus in *l. ille aut ille ff. de legat. 3.*

In hoc autem secunda decisio creditur exclusionem non convenire dicto Religioso, cum loquatur de clericis provisus de beneficiis & redditibus ecclesiasticis ad æquantibus portionem quam seculares ex bonis fideicommissariis habent; ideoque non conveniret dicto Andrea nullum beneficium habenti, ex regula generali, ut in odiosis dari non debeat extensio de persona ad personam vel de casu ad casum, ita respondendo ad argumentum ponderatum in prima decisione circa exclusionem proprii filii clerici juxta auctoritatem *Peregr. cons. 23. n. 14 lib. 3.* ubi dicit in mentem sensati hominis cadere non potest, ut qui proprium filium exclusit propter aliquam qualitatem, vocare voluerit remotiores eandem qualitatem habentes; Quod scilicet talis exclusio proprii filii haberet causam huic Religioso non adaptabilem, satis pinguis provisionis bonorum & reddituum Ecclesiasticorum; Satis etiam immorando in eo, quod testator non exclusit, neque inhabilitavit clericos, sed potius expressè vocavit, Tum quia eos nuncupavit coheredes, Tum etiam quia mandavit suppleri quod deesset, ut in redditum esset aliis æquales, ita solum in eis mandando quandam ecclesiasticorum reddituum collationem seu imputationem in hoc Religioso non verificabilem.

Mihi verò pro Joanne Dominico seculari scribenti, reflectendo etiam ad solam veritatem, omnino probabilior, atque pro meo iudicio indubitata videbatur prima resolutio super Religiosorum ex-

clusionem, utpotè nimis clara capiendo hujus testamenti totam massam insimul junctam, ac immorando magis in substantia verisimilis voluntatis quam in cortice & figura verborum, qua attenta exclusio clericorum regularium per testatorem præsupposita videatur tanquam indubitata, & non indigens aliqua particulari dispositione, quam solum in clericis secularibus prudenter necessariam censuit.

Ad id probandum plura ponderabam, quæ simul juncta cum consueta regula, ut *singula qua non profunt &c.* nimium in claris id ponere videbantur.

Primò scilicet enixam contemplationem agnationis, Et secundò strictissimam prohibitionem alienationis, ex iis quæ super istis duabus conjecturis habentur *d. disc. præcedenti*, quas in hac facti specie magnificandas esse ponderabam, attento tempore in quo istud testamentum conditum fuit, quando ex iis quæ habentur apud *Mantico & Altograd. ac alios disc. præced.* deductos, juxta sententiam istæ conjecturæ, illa præferim contemplationis agnationis erant efficaces atque non prodierant modernæ distinctiones ac interpretationes, ideoque, ut alibi advertitur, voluntas testatoris regulanda est juxta statum temporis, in quo illa prodiit, illisque opinionibus attentis.

Tertiò fortius, ac ad evidentiam, stante dicta lege per testatorem adjecta, ut bona semper indivisa remanere deberent sub administratione laici uxorati, ita enim clare patet de substantia voluntatis testatoris, quod respexerit ad decorem illorum de familia, qui naturaliter & de facto in sæculo figuram facientes subsidio indigent, ut ita cum convenienti splendore vivere, atque necessarios sumptus supportare possent, quod non convenit Religiosis, qui licet ex legis fictione non amittant jura naturalia, neque desinant esse de sanguine & familia, attamen de facto nullam figuram in familia faciunt, neque bonorum subsidio indigent pro conservando familiarum splendore, ut ita à reliquo inferiori populo distinguantur, cum in Religione æqualis sit omnium conditio, tam in victu quam in vestitu, & aliis, de quibus ipsa Religio providet, nulla constituta differentia, An Religiosi sint nobiles, immò de ordine magnatitio, vel populares & plebei.

Hæc autem ratio non cadit in clericis secularibus, qui præsertim in Curia Romana, ut Prælatum munia congruè subire valeant, atque ad majores dignitates ascendere, majori indigent subsidio, ideoque prudens testator illos qui congruè provisus non essent, ita necessarium censuit providere, quæ necessitas in Regularibus ut supra non intrat; Ad quod ponderabam ea, quæ ad mentem Sacrorum Canonum disposita sunt per Sac. Conc. Trid. de non promovendo clericos ad ordines sacros nisi essent congruè provisus de beneficio ecclesiastico, vel de redditu patrimoniali, ne alias cum dedecore ordinis clericalis mendicare, vel sordida exercitia facere cogentur provictu sibi comparando, rigorosè prohibendo resignationem hujusmodi beneficiorum, vel alienationem bonorum ad id assignatorum, ex iis, quæ habentur in suis respectivè materiis *sub tit. de beneficiis & sub altero de credito*, præsertim in *una Baren.* Et tamen id non desideratur in Regularibus professis ad Sacros promovendis, quoniam isti ordinantur ad titulum paupertatis & Religionis, à qua de omnibus necessariis provisus remanent, & consequenter nullo indigent temporali subsidio; Et hoc est quod proprie cogitavit prudens testator, spectato ut dictum est sine per eum habito,

LUCA
ve
umentis
cat
VI
9

habito, seu substantia voluntatis; Et quamvis secunda decisio ponderaret quoddam Indultum ab Urbano VIII. concessum huic Religioso retinendi ac administrandi bona sibi ex majorum successione vel obventura, atque in hoc scribentes in contrarium magnum constituerent fundamentum; Atamen istud videbatur clarum æquivocum, quoniam dictum Indultum continebat solum habilitationem retinendi & administrandi id quod aliàs directè spectaret ad Monasterium, non autem mutationem voluntatis testatoris, vel habilitationem succedendi in eo ad quod vocatus non erat, tollendo jus tertii.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE PASTARINIS

PRO

ANGELO BETTO de FIORENTOLIS.

Responsum pro veritate.

De eadem materia exclusionis Religiosorum, & in specie, An isti ex gravato superstitēs deficere faciant conditionem, si sine filiis, etiam si ipsi sint insuccessibiles, Et an exclusio religiosorum intelligenda veniat in concursu secularium, non autem ut religiosus magis proximus excludatur per alterum religiosum remotiorem.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series.
- 2 De theoria generali in materia exclusionis religiosi, vel monasterii remissive.
- 3 De distinctione Bartoli, quando filii insuccessibiles faciant nec ne deficere conditionem si sine filiis.
- 4 De stylo Curie inherendi strictè, ac præcisè super casu individuo.
- 5 De quo casu proprie loquatur Bartolus, quando agit de exclusione proveniente à testatore.
- 6 Quod idem sit esse mortuum, & non extare, vel esse exclusum à testatore.
- 7 De ratione, cui utroq; casu innuitur distinctio Bartoli, de qua n. 2.
- 8 Existentiæ personarum de genere posita in conditione sufficit ad impediendam substitutionem, licet sint exclusæ, & non succedant.
- 9 Ubi exclusio est per verba ampla cessat dicta conclusio.
- 10 Filii religiosi faciunt deficere conditionem, si substituti sunt etiam religiosi.

DISC. LXV.

Iohannes Baptista Pastarinus, instituit hæredibus Marco Antonio fratre, & Antonio Francisco ex Clemente fratre prædefuncto nepote, hæredes particulares in quibusdam bonis instituit quatuor ejus

filias cum reciproca inter ipsas, vel prædefuncto filios in portione morientis abique filii, cum conditione expressa Religiosorum, quos nihil ex parte patris & hæreditate assequi posse voluit, nisi mensura scuta 12. Cumque post testamentum una ex filiabus unius dictarum filiarum Monasterium ingressa esset, testator in codicillis dictæ nepoti monasterii quit mensura scuta quatuor, sub ea conditione, nihil aliud quovis modo in ejus hæreditate præterdere possit; Defuncta verò dicta testatoris filia, quæ præfatam filiam unicam Monasterii habebat, scripto hærede Angelo ejus secundo vultu testatoris filia ac morientis respectivè forentinè, pariter Moniales erant, præterensionem ex parte super purificatione dictæ reciproce substitutionis ad earum favorem, unde desuper pro veritate parte dicti Angeli consultus fui, an hæc præterensio substitueret.

Præmissa igitur eadem hujus materie in generali de qua supra in altera Bonon. decis. & in distinctione casuum ibidem deducta, quam præterenti responso quoque deducebam; Cum præterentia restringeretur ad casum, seu punctum, hæredis filia Monialis insuccessibilis utpote per testamentum nominatim & expressè exclusæ, faceret necessarium conditionem si sine filiis, ad effectum in præfata celebrem decisionem Oldrad. cons. 21. contra substitutionem bona remaneret libera dispositionis, non reflectendo ad circumstantiam, quod iam substituta essent Moniales, & successibiles infra, sed supponendo substitutum capacem, & successibilem.

Dicebam decisionem pendere à substitutionis distinctione tradita per Bart. in l. filius familiaris quis num. 2. & 3 ff. de leg. 1. inter incapacitatem tantam à lege, qualem exemplificat in religiosis in incapacis etiam in communi, ut est aliorum juxta primævum institutum in quo hodierna divisione erat temporibus Bartoli, etiam resultantem à voluntate testatoris, vel parentis filii in conditione positi, ut primo casu existentia naturalis, & de facto non sufficit, sed filii filius incapax seu insuccessibilis habetur naturaliter mortuus, ac si in rerum natura non steteret fecus autem in secundo, ut sola existentia facte sufficit, licet non succedat.

Istam Bart. distinctionem sequuntur Dico. cum avus n. 95. & seq. ff. de condit. & demonstr. apud Mantuam de conjectur. lib. 11 tit. 8 num. 27. & Crass. S. fideicom. q. 32. n. 3. latè Russius in d. l. cum lib. 3. cap. 2. n. 21. & seq. Surd. cons. 557. n. 9. & seq. de substit. q. 428. n. 1. cum seq. Hæc autem locutionis distinctio est minus contradiçta, ut patet in ff. lico, ubi supra n. 24. & seq. Mantica eod. lib. 11 tit. 14. & 15. & Enfar. q. 422. Prima verò pars est contradiçta, dum contrarium tenet Ancharani. 396. cujus opinionem veriore dicunt et præterenti Decian cons. 31. n. 16. & 21. lib. 5. & magis ex præterenti Giovagnon cons. 89. lib. 1. quociens potissimum in conditione positi non censentur vocati, atque substitutioni Ancharani licet obiter adherere videtur in decis. 151. n. 2. par. 3. rec.

Negligendo autem (ut in hæredibus Curie stylo fugiendi superflua ac strictè inherendi casui præcisè quæstionis,) formalem substitutionem seu examen, An potius tenenda esset opinio Bartoli vel Ancharani, seu quomodo magis que intelligenda; vel concilianda veniant, quod adhuc occasio non præbuit discussæ.